

Ungas inflytande och välfärd

En studie av fyra kommuners ungdomspolitiska arbete

Kajsa Lundborg

Abstract

The minister responsible for youth policy, Nyamko Sabuni, presents in the preface of the Swedish Governments youth policy a dual picture of the living conditions for Swedish youth. On the one hand, the youth of today have greater possibilities than any previous generation, on the other hand, there are problems regarding both the economically- and healthcare situation among the youth. Many youth are excluded from the labor market, have difficulties finding housing and find that their possibilities to influence their own situation are limited. Moreover, young people's mental health is described as "worrying".

This thesis deals with the implementation of the youth policy in four Swedish municipalities. There are two overall objectives for national youth policy, real access to influence and welfare for young people. In the studied municipalities there are several forums where young people have the possibility to get involved. These forums provide an opportunity for influence and the ability to raise different kinds of questions. The extent, to which the municipalities work with issues such as youth housing and unemployment among youth, depends on whether these questions are raised by the youth or if the municipalities would have focused on these questions anyway.

Keywords: youth, municipalities, influence, welfare, youth politics

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Syfte, problem och frågeställningar	1
3. Metod och material	2
4. Avgränsningar och upplägg	4
5. Teoriavsnitt	4
5. 1 Inympade deltagarformer och extern Institutionalisering	5
5. 2 Kritiskt perspektiv på deltagande - Makt, jämlikhet och resursfördelning	6
6. Ungdomspolitik	8
6. 1 Regeringens övergripande mål	8
6. 2 Kommunala ansvarsområden och Ungdomsstyrelsens riktlinjer	8
6. 3 Ungas inflytande	9
6. 4 Ungas välfärd	9
7. Det empiriska materialet: presentation av intervjuerna	11
7. 1 Ungdomspolitiska mål och Ungdomspolitiskt handlingsprogram	11
7. 2 Forum för inflytande	11
8. Diskussion och analys	13
8. 1 Inflytandeforum och grad av inflytande	13
8. 1. 1 De inympade deltagarformerna	13
8. 1. 2 Formellt, informellt och reellt inflytande	13
8.1. 3 Institutionaliseringsdimensionen	14
8. 2 Välfärdsfrågor kopplat till inflytande	16
8. 2. 1 Dialog och välfärd	16
8. 2. 2 Åtgärder för ungas välfärd och ungas involvering i dessa frågor	17
8. 2. 3 De äldre ungdomarna ”unga vuxna”	18
8. 2. 4 Det sektorsövergripande arbetet och olika Kommuners förutsättningar	18
9. Slutsatser	19
10. Sammanfattning	20
Referenslista	21

1. Inledning

Kommunernas demokratiarbete är en viktig utgångspunkt för att se på ungas möjligheter till inflytande över sin vardag och sina livsvillkor. Kommunernas vilja att involvera ungdomar i kommunalpolitiken har ökat på senare år, som en del av kommunernas arbete med demokratiförnyelse. (Montin 2002: 145) Denna uppsats handlar om den kommunala ungdomspolitikens utifrån fyra kommuners arbete med dessa frågor.

Länge har de främsta målen med ungdomspolitikens från regeringens sida varit ungas rätt till dels inflytande och dels välfärd. (www.regeringen.se) På kommunal nivå talas det dock oftast mest om ungas inflytande. Ungdomsstyrelsen konstaterar att en del kommuner ser ungdomspolitikens som enbart ungas inflytande i form av t.ex. ungdomsråd medan andra kommuner har ett bredare och mer sektorsövergripande perspektiv på ungdomspolitikens som också involverar mer av välfärdsfrågor. (Sörbom 2003: 16-17, 44) Som politiska mål kan dock dessa två områden vara svåra att skilja åt. Som Ungdomsstyrelsen skriver: "Välfärd och makt hänger ihop. Det är välfärdsfrågorna man vill ha makt över". (ibid.)

Ungas "välfärsproblem" i relation till den övriga befolkningen, och den tilltagande välfärdsflykten mellan generationerna, är en del i bakgrunden till valet att studera den kommunala ungdomspolitikens och arbetet med ungdomars inflytande och välfärd. SCB:s rapport från 2003 pekar på att ungdomars välfärdsutveckling efter krisen på 90-talet går långsammare än för andra åldersgrupper. "På punkt efter punkt kan vi se hur dagens ungdomar har fått en stagnerande eller försämrade materiell och social situation", skriver Lars Häll. Det är bland annat arbetsmarknad, bostäder och oro för ekonomi som anges som problem. (www.scb.se)

2. Syfte, problem och frågeställningar

Uppsatsens problem: De inflytandeforum/former som finns i de valda kommunerna är uppenbarligen exempel på relativt nya "demokratiförsök" från kommunernas sida att involvera, i det här fallet, gruppen ungdomar i den kommunala politiken. Vad erbjuder dessa forum ungdomarna när det gäller inflytande och hur kan inflytandet utövas utifrån de formella/informella kanaler som finns? Med utgångspunkt i det teoretiska ramverket, hur kan man se på dessa inflytandeforum i fråga om deltagarform och grad av reellt inflytande?

Eftersom inflytandet hänger samman med välfärd, "det är välfärd man vill ha makt över" (Ungdomsstyrelsen ovan), är det av värde att problematisera även denna del av ungdomspolitikens och relationen däremellan. Också utifrån regeringens övergripande ungdomspolitiska mål, rätt till inflytande och välfärd, är detta en central del. Huvudsyftet är följaktligen att med hjälp av teorin besvara frågan i vilken utsträckning de inflytandeformer som finns i kommunerna erbjuder de unga en möjlighet till reellt inflytande samt om unga utifrån det inflytandet kan påverka kommunens arbete med ungdomars välfärdsfrågor.

Uppsatsens frågeställningar:

1. Vad för typ av inflytandeforum jobbar kommunerna med?
2. Har inflytandeforumen någon rådgivande eller beslutande rätt eller är de enbart till för att kommunen ska få reda på ungas åsikter? Vad finns det för formella eller informella kanaler för inflytandet?
3. Hur kan man klassificera de ungas inflytande med utgångspunkt i uppsatsens teoretiska resonemang från Nilsson och Dahlstedt?
4. Utifrån teorierna, vad kan man säga om ungas reella inflytande i inflytandeforumen som finns i kommunerna? Är resonemangen tillämpliga på dessa kommuner?
5. Utifrån teorierna om dialog kontra resursfrågor, kan denna kritiska syn appliceras på kommunernas ungdomspolitiska arbete?
6. Vad har kommunen gjort inom välfärdsområdet? Utifrån ungdomarnas möjlighet till reellt inflytande, har de haft inflytande över dessa frågor?
7. Hur spelar det sektorsövergripande arbetet in i arbetet med välfärdsfrågor?

3. Metod och material

Det finns två olika typer av material som jag har använt mig av. Dels det som redan finns skrivet såsom vetenskapliga litteratur, material från regeringen, Ungdomsstyrelsen, SOU, de undersökta kommunerna m.m. och dels det empiriska material i form av intervjuer som jag har samlat in och framställt själv.

I mitt urval av kommuner utgick jag från de kommuner som sedan år 2000 har fått Ungdomsstyrelsens utmärkelse "Årets Ungdomskommun". Utifrån det var mitt antagande att de redan har jobbat en del ungdomspolitik och har utvecklat någon form av inflytandeforum för unga. Den främsta anledningen till att inte studera andra kommuner är svårigheten att diskutera det ungdomspolitiska arbetet i en kommun som inte jobbar med dessa frågor i någon större utsträckning. Det är också bra att de har en gemensam nämnare, trots att mitt främsta syfte med uppsatsen inte är att göra en direkt jämförelse mellan de olika kommunerna eftersom jag tror att det är rätt vanskligt utifrån det material jag har. T.ex. de åtgärder som kommunerna arbetar med och som här presenteras måste ses som exempel på deras arbete, inte som helheten. Det jag är intresserad av är istället att titta på frågeställningen med utgångspunkt i några kommuners ungdomspolitiska arbete. Tanken med att ha med fyra kommuner är att få ett bredare underlag för exempel. I viss mån blir det naturligtvis en form av indirekt jämförelse.

Mitt eget empiriska material består av intervjuer med de tjänstemän som ansvarar för samordningen av det ungdomspolitiska arbetet i respektive kommun. Jag har valt att koncentrera mig på tjänstemännen för att de ofta har en större insikt i det praktiska arbetet då de jobbar konkret med det. Mina frågor rör också mer vad som faktiskt görs inom ungdomspolitiken än de bakomliggande beslut och åsikter som har lett fram till den. En annan begränsning är naturligtvis att ungdomarna själva inte kommer till tals i den här uppsatsen, det hade helt enkelt blivit för omfattande. Eftersom frågorna delvis rör sektorsövergripande ungdomspolitik var det viktigt med en person som har inblick i detta arbete.

Undersökningsmetoden har varit telefonintervju. En intervju öga mot öga fick uteslutas p.g.a. de geografiska avstånden. Ett tiotal frågor som rör frågeställningen och som hittas i bilaga ett nedan skickades till intervjupersonerna efter vår första kontakt. Detta för att

svaren skulle vara genomtänkta och intervjupersonerna skulle få en chans att förbereda sig innan intervjutillfället.

De kommuner och de intervjupersoner som är med i uppsatsen är: Haparanda med ca 10 000 invånare där Valter Pyyny innehar tjänsten med ansvar för samordningen av det ungdomspolitiska arbetet och jobbar under Barn- och ungdomsförvaltningen, Kalmar med ca 61 0000 invånare där Sophia Sundlin är ungdomsombud och den ansvarige tjänstemannen för barn- och ungdomsfrågor under kommunstyrelsen, Kristinehamn med ca 24 000 invånare med ungdomssamordnare Åsa Askerskär som är anställd direkt under kommunstyrelsen samt Robertsfors med ca 7000 invånare där Michael Norén är placerad direkt under kommunstyrelsen och har ansvar för ungdomsfrågor och delar av samordningen.

Några kommuner valdes bort, Malmö valdes bort p.g.a. att det ungdomspolitiska arbetet är delat på olika områden i staden, Lund för att det är en mycket speciell stad med avseende på att de har väldigt många äldre ungdomar, samt Karlstad för att få en större geografisk spridning (Kristinehamn ligger precis intill).

På grund av att dessa kommuner alltså har arbetat mycket med ungdomspolitik kan man inte generalisera utifrån deras arbete. Det är dock intressant för att se vilket inflytande som de unga har i kommuner som bevisligen prisats för att ha ett utvecklat och bra ungdomspolitiskt arbete.

Jag anser att intervjuerna har en informativ karaktär. Mitt syfte har inte varit att analysera någon 'underliggande mening' i svaren utan att få en övergripande bild av ett visst fenomen. I bearbetandet av intervjuerna har jag därför skrivit ut svaren och mestadels använt de ord som respondenterna använder, för att kunna göra citat, men även gjort vissa sammanfattningar. Utifrån "Metodpraktikan" av Esaiasson m.fl. klassificerar jag min undersökning som en informantundersökning, intervjupersonerna ska bidra till att ge en bild av hur "verkligheten är beskaffad i något avseende", i det här fallet i avseende på hur det ungdomspolitiska arbetet ser ut. (Se Esaiasson et al 2003: 253) Den andra undersökningsformen utifrån Metodpraktikans uppdelning är respondentundersökning. En sådan använts t.ex. för att besvara en fråga som "Hur tänker ungdomar kring fenomenet demokrati?". (Esaiasson et al 2003: 254) Vissa delar av min undersökning passar dock bättre in på beskrivningen av den senare metoden. Jag ställer t.ex. samma frågor till alla mina intervjupersoner och försöker att inte göra intervjun till ett samtal där det är helt öppet vad som 'kommer upp' utan håller mig till frågorna.

Varje intervju tog ca 50 minuter. Det är naturligtvis svårt att skaffa sig en heltäckande bild av kommunens arbete under så pass begränsad tid. Intervjuerna kompletteras med eventuellt skriftligt underlag från kommunerna men det finns ändå en uppenbar risk att allt av värde inte kommer med. I de mer öppna frågorna som t.ex. vad kommunerna gör inom olika områden, bostäder, fritid, hälsa och arbetsmarknad, är de åtgärder som svarspersonen redogör för antagligen oftast ett axplock eller exempel på vad som görs. Formuleringen av mina frågor och resonemang under intervjuerna har dock haft syftet att få fram den mest väsentliga informationen.

Teorin hjälper mig med att ge materialet en struktur utifrån teorins ramverk. Det klassificerar ex. inflytandeforumen och ger information om vad den klassificeringen innebär gällande t.ex. reellt inflytande, något som jag sedan ställer mot den bild jag har fått i mina intervjuer. Gällande frågan om välfärdsfrågor och huruvida de unga har inflytande över detta och vad deras inflytande lätt till ska nämnas att det är svårt att dra någon slutsats eftersom det är många andra faktorer som spelar in. Jag nämner betydelsen av det sektorsövergripande arbetet och olika kommuners skilda förutsättningar men variabler som politiska svängningar m.m. kan säkerligen också spela in och innefattas inte i min uppsats. Den bild som framställs av kommunerna är tänkt som illustrerande exempel på hur det kan se ut, det är mer av en samlad bild av arbetet i de fyra kommunerna än en jämförelse mellan dem.

4. Avgränsning och upplägg

Uppsatsen inleds med en inledning, syfte, frågeställningar, metod, material, och avgränsning. Därefter kommer en teoridel som berör teoretiska aspekter av uppsatsens ämne. Sedan följer ett avsnitt om kommunal ungdomspolitik, ungdomars inflytande och välfärd. Där återfinns en genomgång av vetenskaplig litteratur på området samt Ungdomsstyrelsens riktlinjer och mål. Därefter presenteras delar av intervjuvaren som sedan diskuteras och analyseras med hjälp av det teoretiska ramverk och övrigt material. Slutligen följer slutsatser och sammanfattning.

Jag har gjort vissa avgränsningar för uppsatsen som är värda att nämnas. Ett val är att inte diskutera de demokratiska problemen med representativitet som ett deltagarforum såsom medborgarråd kan föra med sig, vilket man annars skulle kunna ha gjort på ett djupare plan. Det gäller dels problemet med att en viss grupp (i det här fallet avgränsad med åldersintervall) ges möjlighet till att delta i medborgarråd, dels vilka inom den gruppen som faktiskt kommer att vara med i råden.

Ungdomsstyrelsen definition på unga är 13-26 år. Min uppsats behandlar ungdomar i åldern 15-25. Det som definierar dem som grupp är just åldern. I övrigt är det naturligtvis ingen homogen grupp utan skillnader finns bland annat på basis av socioekonomisk bakgrund, invandrarbakgrund, kön, geografisk härkomst etc. (Se Ung idag 2007: 140-141) Genom detta åldersintervall inkluderar jag både gymnasieungdomar, från 15 till 18-19 år, och unga som flyttat hemifrån och ska ut i arbetslivet eller fortsätta med studier. På grund av att fokus kan ligga på olika frågor i olika åldrar innefattas både frågor om bostad, skola, arbete och fritid när jag exempelvis talar om välfärdsfrågor. Vad jag har förstått under arbetets gång med uppsatsen är att det finns en ganska stark skiljelinje mellan de yngre och de äldre ungdomarna. Rösträttsgränsen utgör såklart en brytpunkt där unga kan ha inflytande den traditionella vägen. Därför är de över 18 inte alltid inkluderade i ungdomsråden och andra kommunala satsningar på inflytande för unga. Jag har valt att ha med de äldre ungdomarna också bl.a. beroende på att de är långt ifrån proportionerligt representerade i den lokala politiken. (En uthållig demokrati 2000: 35) Jag kommer i uppsatsen att använda begreppen ungdomar eller unga.

5. Teoriavsnitt

De teorier och resonemang som används i uppsatsen kommer från tre statsvetenskapliga forskare, Tom Nilsson, Magnus Dahlstedt och Lennart Lundquist. De ska dels användas för att se på de inflytandeforum som finns i kommunerna och dels knyta ihop uppsatsens olika delar med inflytande och välfärd. Störst fokus ligger på Tom Nilsson studie som rör olika typer av lokalt inflytande och hur man kan klassificera dem utifrån två olika dimensioner. Han tar upp institutionaliseringsdimensionen och konfliktdimensionen, varav den första är av störst betydelse för uppsatsen. Som frågeställningen visar ska resonemanget kring klassificering användas för att analysera materialet då det bl.a. hjälper till att förklara vad inflytandeformerna kan tänkas ge för reellt inflytande. De olika resonemangen belyser tillsammans uppsatsämnets olika delar, även från olika abstraktionsnivå, vilket gör att de kompletterar varandra väl. Magnus Dahlstedt har en kritisk ansats till samtalsdemokrati som han kopplar till frågor om inflytande över livsvillkor och välfärd. Lennart Lundquist bidrar på en högre abstraktionsnivå med resonemang om relationen mellan politisk och ekonomisk jämlikhet. Det hör också till uppsatsens ämne med tanke på att en del av uppsatsens bakgrund är ungas tilltagande försämrade position i "välfärdsliigan" i förhållande till äldre generationer. Det var inte heller lätt att hitta teorier som talade om antingen inflytande i relation till

ekonomiska resurser eller som kategoriserade inflytande utifrån specifik deltagarform. Det fanns enligt mig inte så mycket att välja mellan.

5. 1 Inympade deltagarformer och extern institutionalisering

Medborgarnas olika former av deltagande i den svenska lokala demokratin är grunden i Nilssons studie. Enligt Nilsson syftar hans bok till att "identifiera det politiska deltagandets grundläggande dimensioner. Med dessa menas egenskaper hos deltagandet som är avgörande för att förstå vilka effekter som följer." (Nilsson 2005: 8) Det som är av störst intresse för uppsatsens frågeställning är vad Nilsson menar att en specifik deltagarform kan erbjuda för möjligheter till reellt inflytande samt det maktperspektiv som han har på deltagande generellt.

Nilsson använder sig av två analysverktyg i sin diskussion om deltagarformerna vilka utgörs av två olika dimensioner, konfliktdimensionen och institutionaliseringsdimensionen. (Nilsson 2005: 63) Det är den andra dimensionen som jag anser vara av störst intresse för frågeställningen och Nilsson tar också upp dessa separat. Dock återkommer jag till konfliktdimensionen i diskussionen av makt nedan.

I institutionaliseringsdimensionen klassificerar Nilsson deltagarformer i kategorier av deltagartyper utifrån deltagarformernas relation till "de etablerade politiska institutionerna". (Nilsson 2005: 86) Nilsson delar upp dessa i integrerade, inympade och fristående. De "nya" deltagarformerna, såsom brukarstyrelser och medborgarråd, som är tänkta att komplettera det traditionella deltagandet, kan ses som "inympade i den representativa ordningen" och tillhör således de inympade deltagarformerna. (Nilsson 2005: 86-87) Deras särskilda karaktäristika är väsentliga i denna presentation eftersom de former för inflytande som jag studerar i kommunerna återfinns i denna kategori.

Som Nilsson ser det finns det två huvudsyften med de inympade deltagarformerna. Dels att medborgarnas, eller vissa grupper av medborgares, åsikter ska komma beslutfattarna till del och dels ska medborgarna kunna ges "möjlighet att påverka den kommunala verksamheten". (Nilsson 2005: 98) Enligt Nilsson erbjuder de inympade formerna av deltagande "ringa omfattningen av reellt inflytande" och de "förutsätter att deltagarna accepterar den passiva rådgörande roll de tilldelas" (Nilsson 2005: 101-102) Medborgarråden utgör som sagt en del av de inympade formerna. Medborgarrådets utgångspunkt är att skapa en "institutionaliserad dialog" som ger kontaktytor mellan medborgare, ofta en "marginaliserad" grupp, och den lokala makten. (Nilsson 2005: 101-102) I dessa forum kan idéer 'bollas' dem emellan, men det sker på kommunens premisser. (ibid.)

Relationen till de offentliga institutionerna är intressant för att förstå deltagarformens karaktär. Vad gäller medborgarråden gör denna relation "lätt medborgarråden till gisslan" menar Nilsson. (Nilsson 2005: 103) Det finns nämligen en paradox i deltagarformer med relativt hög grad av externa institutionaliseringen. Denna består i att medan närhet till de politiska institutionerna ger resurser i form av pengar och legitimitet kan institutionernas närhet för deltagandet å andra sidan vara "hämmande och begränsande" eftersom det utgår från de 'spelregler' som redan är uppsatta. (Nilsson 2005: 69) Speciellt gäller detta om deltagarna inte har några "maktresurser" såsom t.ex. en gemensam organisation att falla tillbaka på. Men det viktigaste är enligt Nilssons att man klargör för deltagarna vilken roll och vilket handlingsutrymme de har. (Nilsson 2005: 103)

Av vikt för uppsatsen är också att Nilsson poängterar förvaltningens och tjänstemännens roll i dessa demokratiförsök (då jag utgår i mina enkäter från tjänstemännens svar). Det framgår att förvaltningen är en mycket central aktör i demokratiarbetet eftersom det vanligen är tjänstemännen som har det verkliga ansvaret för att realisera demokratiarbetet. I de inympade formerna förekommer många "konkreta kontakter" mellan medborgare och tjänstemän på olika nivåer i byråkratistegen. (Nilsson 2005: 98-100)

5. 2 Kritiskt perspektiv på deltagande – Makt, jämlikhet och resursfördelning

Relationen mellan deltagande och 'ytligt' inflytande å ena sidan och verklig makt och del i resursfördelning, å andra sidan, kan diskuteras utifrån skilda begrepp men substansen handlar ofta om samma frågor. Jag tycker detta mer kritiska perspektiv är av vikt för uppsatsen eftersom det fördjupar förståelsen av det politiskt deltagande genom att uppmärksamma olika former av maktrelationer och sätter fokus också på olika resurser. Lundquist, Dahlstedt och Nilsson tar alla upp detta på olika sätt. Hela denna diskussion ska ses i relation till att ungdomar som grupp kan ses som en av samhällets marginaliserade grupper, vilket jag behandlar i avsnittet om ungas välfärd, och diskussionen om de ökade socioekonomiska skillnaderna mellan generationerna, den s.k. "generationsklyftan".

Lundquist resonemang är på en ganska hög abstraktionsnivå men likväl betydelsefullt som en grund i diskussionen. Han tar sin utgångspunkt i jämlikhetsbegreppet, relationen mellan politisk, ekonomisk och social jämlikhet, och det han kallar för medborgardemokratin. Han menar att man måste se till alla dessa tre "stysystem" för att förstå jämlikhet, som han klassar som det mest centrala för medborgardemokratin. (Lundquist 2001: 172, 180-181) I praktiken går det dock inte att skilja de olika jämlikheterna åt såsom i en analysmodell eftersom de överlappar varandra och beror av varandra. "Det är ju samma människor som sitter i samtliga empiriska motsvarigheter till de tre analytiska systemen", som Lundquist skriver. (ibid.) Den ekonomiska demokratin, som enligt Lundquist ofta glöms bort i demokrati-litteraturen, är mycket central för den politiska demokratin eftersom materiella resurser har så pass stor betydelse, både i sig självt och i förvärvandet av andra resurser. (Lundquist 2001: 174) I en medborgardemokrati blir ekonomisk demokrati "i meningen en långtgående inkomstutjämning", en förutsättning för ett utbrett politiskt deltagande och därför ett politiskt mål. (Lundquist 2001: 175)

Även om grundförutsättningarna ("någon form av välfärdsstat" med "långtgående inkomstutjämning") för den ekonomisk demokrati som Lundquist skriver om kan sägas finnas i Sverige öppnar det ändå för en fortsatt diskussion om relationen mellan ekonomisk och politisk jämlikhet och demokrati. (Se Lundquist 2001: 174-175) Det kan vara svårt att 'ta ner' resonemanget från denna abstraktionsnivå till något mer konkret men det blir ändå tydligt att dess innehåll är aktuell också i ett mindre perspektiv. Lundquist skriver att människor utan en "materiell grundtrygghet med bostad och säkert arbete har svårt att tillgodogöra sig den formella jämlikheten i det politiska systemet" och att många av välfärdsstatens interventioner (utbildning, billiga bostäder) är villkor för jämlikhet "och därmed för en verklig politisk demokrati". (Lundquist 2001: 181, 209)

Lundquist konstaterar att politisk jämlikhet, "i meningen ungefär samma som makt", inte går att uppnå utan att ta hänsyn till ekonomisk jämlikhet. (Lundquist 2001: 181) Utan den återstår endast en formell politisk jämlikhet. (ibid.) Kopplingen mellan politisk jämlikhet och makt finns även i Nilssons resonemang. Han utgår från begreppet politisk jämlikhet men problematiserar det genom att uppmärksamma de maktrelationer som finns i det politiska deltagandet. Han nämner inte någon specifik grupp i sitt resonemang men det är särskilt applicerbart på unga p.g.a. deras brist på resurser, både ekonomiska och andra, såsom kontakter och för de minderåriga - rösträtt.

Som nämndes ovan är konfliktdimensionen den första av dimensionerna i Nilssons modell. Han skriver att politik i sig alltid är konfliktlösning. Enligt Nilsson har förespråkarna för deliberativa och deltagardemokratiska demokratiinriktningar en tendens att "underskatta betydelsen av makt" i denna konfliktlösning. (Nilsson 2005: 62) Viktigt är att observera de "maktförhållanden mellan de befintliga maktstrukturerna och deltagarna i de nya

deltagarformerna.” (Nilsson 2005: 85) De förändringar som genomförs sker självklart utifrån maktthavarnas utgångspunkter. Beslutsfattarna släpper inte gärna ifrån sig makt som minskar deras eget handlingsutrymme. (ibid.) De idéer som Nilsson tar upp från Carole Patemans kopplar också makt till deltagande och inflytande. Pseudodeltagande är enligt Pateman när deltagarna kan diskutera frågor men inte har något reellt inflytande. Nästa grad i deltagande är det partiella där deltagarna kan utöva visst inflytande trots sina begränsade maktresurser och fullt deltagande innebär att alla har lika mycket makt i beslutsprocessen. Viktigt är om deltagarna enbart har ”möjlighet att reagera på de frågor som presenteras för dem” eller om de kan föra fram frågor på dagordningen. (Nilsson 2005: 76)

Dahlstedts argumentationer knyter ann väl till både Lundquist och Nilsson och ger ett tydligt fokus på kopplingen mellan deltagande och ekonomiska resurser, välfärd, som är av stor betydelse för frågeställningen. Mycket av den samtalsdemokrati som han tar upp återfinns självklart också bland de försök till inflytandeforum hos de studerade kommunerna.

Dahlstedt är kritisk till de brett accepterade deliberativa demokratiförsöken (från höger till vänster på den politiska skalan) och dess diskussion om ”dialog”. De senaste åren har det enligt Dahlstedt från statligt och kommunalt håll framhållits vikten av att skapa forum och mötesplatser för samtal där medborgarna, beslutsfattare och tjänstemän kan mötas och utbyta åsikter. Det har framställts som ett sätt lösa en del av ”demokratins problem” och som ett ”underifrånperspektiv”. (Dahlstedt 2003: 15-16, 21) Visst låter det bra med dialog, skriver Dahlstedt, ”vem kan rimligen vara emot ’mer dialog’?” (Dahlstedt 2003: 21) men problemet enligt honom är att man inte enbart kan se till den ”demokratiska formen” utan att man också måste se till de ”sorteringsprocesser som ger olika förutsättningar och utgångslägen för samtalsdeltagarna”. (Dahlstedt 2003: 16) Annars tenderar frågor om livsvillkor och materiella resurser att överskuggas av frågor gällande samtal och kommunikation vilket kan befästa istället för att ifrågasätta rådande ojämlikheter. (ibid.)

Dahlstedt tar sin utgångspunkt i en kritik mot vad han menar är liberalismens syn på politiken som en ”separat samhällssfär”. (Dahlstedt 2003: 17) Med hänvisning till Bengt Nerman skriver han att stora delar av dagens demokratidebatt, inklusive dialogdiskussionen, ser medborgaren som en ”klädhängare”, lösgjord från alla typer av ”samhälleliga sammanhang och relationsmönster”. (Dahlstedt 2003: 18) Detta ger en simplificerad syn på människa och dialog. Dahlstedt menar t.o.m. att ”dialogen” som den framställs i debatten i sig kan ”dölja och legitimera strukturella ojämlikheter i samhället”. (Dahlstedt 2003: 18-19) Detta för att samtalet prioriteras i relation till välfärdsfrågor och blir en förenklad ”lösning” på komplexa och kanske strukturella dilemman. (ibid.)

Kontentan hos Dahlstedts resonemang är att dialog inte bör ”befrämjas på bekostnad av resursfördelning”. (Dahlstedt 2003: 22) Han frågar sig vad ”arenor för samtal” är tänkta att ge och vad som är deras syfte. Är det verkligen så att de ska verka för att deltagarna ska få mer att säga till om i frågor som rör deras liv, deras ”livsvillkor”. (Dahlstedt 2003: 21) Konceptet med dialogdemokrati har troligen ”fått ett sådant genomslag på grund av att det i själva verket inte kräver några större fördelningspolitiska eftergifter”, menar han. (Dahlstedt 2003: 21)

6. Ungdomspolitik

6.1 Regeringens övergripande mål

På regeringens hemsida står att ”ungdomspolitikerna är sektorsövergripande och omfattar alla de beslut och åtgärder som påverkar villkoren för ungdomar. Den nationella ungdomspolitikerna handlar således om ungdomars livssituation inom en rad olika områden som arbete, boende, utbildning, hälsa, fritid och inflytande.” (www.regeringen.se) Regeringens övergripande ungdomspolitiska mål är att alla ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd och verklig tillgång till inflytande. Ungdomsstyrelsen har fått i uppdrag av regeringen att följa upp dessa övergripande mål, att stötta kommunerna i deras ungdomspolitiska arbete samt att ta fram information om ungas levnadsvillkor. (www.ungdomsstyrelsen.se)

6.2 Kommunala ansvarsområden och Ungdomsstyrelsens direktiv

Kommunernas långtgående självstyre får konsekvenser för ungdomspolitikerna. Stig Montin skriver att det kommunala självstyrelsebegreppet inte är entydigt definierat men att den kommunala verksamheten handlat om att ”sätta en lokal prägel på statliga uppdrag”. (Montin 2002: 24) Regeringens ungdomspolitiska mål är styrande för staten men enbart rådgivande för kommunerna, vilket innebär att de kan ta sin utgångspunkt i dessa mål men att politiken ”formas i sitt faktiska utförande utifrån de olika kommunernas förutsättningar”. (Sörbom 2003: 5)

För att hjälpa kommunerna i deras ungdomspolitiska arbete ger Ungdomsstyrelsen ut material med riktlinjer för hur detta arbete *kan* bedrivas. Bl.a. framgår där vikten av att ha ”mål och strategier” för att politiker och tjänstemän ska ha ”en gemensam grundsyn”. (Hej Kommun! del 5: 4) Centralt är att alla förvaltningar och nämnder vars politik berör ungas livsvillkor är involverade i att arbeta fram målen, liksom de unga själva. (del 5: 7, 8) Ett annat område som tas upp av Ungdomsstyrelsen är det sektorsövergripande arbetet. Ungdomspolitikerna är som sagt speciell med tanke på att den ”går på tvärs med den politiska sektorsindelningen”. (Sörbom 2003:16) Ofta har kommunerna tillsatt en person eller grupp som har huvudansvaret för samordningen. Det bästa enligt Ungdomsstyrelsen är om denna är kopplad direkt till kommunledningen. (Hej Kommun! Del 4: 19)

Kommunerna har traditionellt sett haft ansvar för bl.a. ungas utbildning, fritidsaktiviteter och sociala frågor. (www.skil.se) I diskussionen om välfärdsfrågor i denna uppsats är det centralt vad som kan sägas vara kommunens ansvarsområde inom välfärdsområdet och vad som istället ligger under staten eller landstingen. Jag ska bara kort kommentera vissa punkter.

Utifrån mina källor verkar det som att kommunerna på senare tid har fått mer ansvar i frågor som rör arbetsmarknadspolitik. Montin skriver att när arbetslösheten gick upp i samband med 90-talskrisen fick kommunerna större ansvar för sysselsättningen. Många kommuner har numera arbetsmarknadsnämnder och i den kommunala tillväxtpolitiken innefattas numera t.ex. att ”tillvarata och exploatera idéer” och att ”sammanföra kompetens och företag” och inte bara att ge bidrag och ”tillhandahålla billiga lokaler”. (Montin 2002: 52) Det Maria Nilsson skriver i sin FoU-rapport ger en liknande bild av kommunernas roll. Hon skriver: ”den svenska aktiveringspolitiken är ramlagsbaserad och lokalt förankrad och kommunen har fått ett allt större ansvar för arbetslösa ungdomar”. (Nilsson, 2008: 18)

Ungas boendesituation ligger också delvis på kommunens bord. I Ung idag 2007 skriver Ungdomsstyrelsen om det egna boendets ”grundläggande betydelse för vår hälsa och

vårt välbefinnande”. De menar att det är beklagligt att det ”fortfarande” är ”många kommuner som har brist på sådana lägenheter som unga efterfrågar”. (Ung idag 2007: 66)

6. 3 Ungas inflytande

Enligt ungdomsstyrelsens rapport är det oftast inflytande och delaktighet som kommunerna ser som det främsta innehållet i ungdomspolitik. (Sörbom 2003: 27) Det finns många olika sätt att öka ungas inflytande i kommunerna, t.ex. kan de unga involveras i arbetet med att skapa ett handlingsprogram. Lokala inflytandeforum, ofta kallade ungdomsråd/-fullmäktige, är bland det vanligaste sättet att försöka öka ungas inflytande. (Hej Kommun! del 6: 7-10) Stig Montin skriver att ”de allmänna målen med ungdomsråden är att de skall leda till att det förs en kontinuerlig dialog” mellan unga och politiker/tjänstemän. (Montin 2002: 161) Detta är också Ungdomsstyrelsens definition av inflytandeforum. T.ex. elevråd och fritidsgårdsråd räknas däremot som brukarinflytande. (Se Ung idag 2007: 83) Sörbom menar att genom inflytandeforumen ska de unga ha inflytande och makt över sin vardag eller större frågor ”i kommunen som helhet”. (Sörbom 2003: 31) Både Montin och Sörbom tar upp vissa svårigheter med inflytandeforumen. Enligt Montin beror det allt som oftast på tjänstemännen hur råden utvecklas. (Montin 2002: 161) Problem som tas upp i Ungdomsstyrelsens studie är bristen på kontinuitet i forumens verksamhet, men också att kommunen ibland skapat ett forum utan att vara helt på det klara med huruvida det är ett samtalsforum eller om man verkligen är beredd att ge upp någon del av sin beslutsmakt. (Sörbom 2003: 31)

6. 4 Ungas välfärd

Nationalencyklopedins definition på begreppet ”välfärd” lyder: ”samlande benämning på människors levnadsförhållanden. Begreppet bygger på ett antal s.k. välfärdskomponenter, såsom arbetsförhållanden, bostad, hälsa, utbildning samt inkomst och förmögenhet.” (www.ne.se) En diskussion om välfärd kan naturligtvis göras oerhört stor, allt från skolmat till reell inkomst handlar om välfärd.

För ungdomar i olika åldrar och situationer kan olika ”komponenter” vara viktiga. Ofta är det när man slutat gymnasiet och ska ’ge sig ut i vuxenlivet’ som fler välfärdskomponenter blir aktuella, såsom arbete och bostad. P.g.a. problem på arbetsmarknaden och dess konsekvenser på andra områden är denna grupp unga särskilt utsatta. Forskning om resursfördelning i Sverige har på senare år i allt större utsträckning uppmärksammat ”generationsperspektivets betydelse för resursklyftor”. (Sohlberg & Leiulfstrud i Goldberg 2005: 32)

Utifrån min litteratur är det tydligt att ungas villkor på arbetsmarknaden sedan 90-talet har blivit svårare då högre krav ställs på arbetserfarenhet och utbildning. Från flera håll framhävs att ungas arbetslöshet är mer konjunkturkänslig och påverkas mest av en lågkonjunktur där arbetsgivare än mer utesluter personer utan arbetslivserfarenhet. (Se Johansson i Malmberg & Sommestad 2002: 210, 227, Höglund i Goldberg 2005: 160-161, Nilsson 2008: 13) Enligt SCB har återhämtningen sedan 90-talskrisen med arbetslöshet och försämrade arbetsvillkor gått sämst för unga. (www.scb.se) I början av 2008 var ungdomsarbetslösheten fortfarande högre än före 90-talets kris. (Nilsson 2008: 13) Speciellt i relation till den senaste ekonomiska krisen är detta intressant med avseende på vilka långsiktiga konsekvenser för unga som man kan förvänta sig.

De problem som SCB presenterar gäller även oro för ekonomi och psykosomatiska problem. (www.scb.se) Regeringen skriver i sitt ungdomspolitiska dokument ”Med unga i fokus” att ”den psykiska ohälsan bland unga har ökat markant” i jämförelse med

för några decennier sedan. (Med unga i fokus 2008: 3) Det finns anledning att se problemen i relation till varandra. Ungdomsstyrelsen kommenterar det tydliga sambandet mellan ekonomiskt bistånd/brist på arbete bland unga och en försämrad upplevd hälsa. (Se Ung idag 2007: 65)

Det kan te sig självklart det som Mats Johansson skriver, nämligen att inkomst är centralt för att förstå människors livsvillkor. Men han skriver vidare att inkomsten hänger samman med andra välfärdsområden såsom arbetsförhållanden och att den inverkar på en persons förmåga att påverka sitt liv genom att inkomsten kan omvandlas till ”andra nyttigheter som påverkar livskvaliteten”, t.ex. bostäder. (Johansson i Malmberg och Sommestad 2002: 210) En persons inkomst varierar över livscykeln. Allt längre utbildning hos unga är en del i förklaringen till större inkomstskillnader mellan ungdomar och äldre generationer. (ibid.)

Mats Lieberg menar i sin studie om ungas boende att ungas bostadssituation håller på att försämras även om unga svenskar fortfarande står sig bra i en internationell jämförelse. Han menar att det är kombinationen av den rådande situationen på bostadsmarknaden, de små och billiga lägenheterna har minskat, och ungas brist på en stadig inkomst som är orsaken. Det finns ett starkt samband mellan en ung persons position på arbetsmarknaden och huruvida de bor hemma eller ej. (Lieberg 2000: 9, 14)

Utbildning är en annan central ”välfärdskomponent” för unga. Under de senaste tjugo åren har antagligen ungas generella inflytande i skolan ökat men enligt Ung idag 2007 har ungdomarnas kunskap i basämnena försämrats under samma period. Ungdomsstyrelsen ser detta i relation till makt och välfärd eftersom kunskap är en viktig resurs ”för att kunna utöva inflytande” och centralt för att uppnå de ungdomspolitiska målen. (Ung idag 2007: 29) En god utbildning är oftast ett steg på vägen till att etablera sig ”i samhället och på arbetsmarknaden”. (Ung idag 2007: 30) Det framkommer också i rapporten att utbildningens ökade betydelse också leder till stress. De unga som inte klarar gymnasiet står idag dåligt rustade för att ta sig in på arbetsmarknaden och en eventuell långvarig arbetslöshet som ung ger högre risk för att få ekonomiska problem som vuxen. (ibid.)

Diskussionen om ungas ”välfärdsproblem” kan kopplas till Gosta Esping-Andersens mer teoretiska resonemang. Han skriver om ”distributionen av sociala risker” bland befolkningen i en välfärdsstat. (Esping-Andersens 1999: 32-33) Han menar att i den postindustriella välfärdsstaten har förändringar på t.ex. arbetsmarknaden lett till att ”nya” sociala risker har blivit mer framträdande. (ibid.) Ett av den postindustriella ekonomins karaktäristika är att fördelarna med att ha utbildning och kunskap har ökat, liksom ”straffet” om man inte har det. Utifrån hans uppfattning om den postindustriella samhällsekonomin pekar han ut lågutbildade, men framförallt unga, som särskilt utsatta. (Esping-Andersen 1999: 126) Det är den grupp som utsetts för oproportionerligt många sociala risker, såsom arbetslöshet och låg inkomst, vilket riskerar att försätta dem i utanförskap och marginalisering. Esping-Andersen menar att välfärdsstaten måste anpassa sig efter förändringarna och ändra strategi i sina åtgärder. (Esping-Andersen 1999: 166-167)

7. Det empiriska materialet: presentation av intervjuerna

Här presenterar jag översiktligt vissa delar av intervjuerna utifrån strukturen ungdomspolitiska mål, forum för inflytande och det sektorsövergripande arbete.

7.1 Ungdomspolitiska mål och ungdomspolitiska handlingsprogram

Som Ungdomsstyrelsen skriver så tar kommunerna något olika utgångspunkt för sina mål. Alla har heller inte formulerade mål eller handlingsprogram och det är väldigt olika hur dokumenten ser ut. Kristinehamns senaste Barn- och ungdomspolitiska handlingsprogram är från 2006. Detta innehåller ytterligare flera dokument som byts ut varje år: Årsprocess, Lokalt Tillväxtprogram och Ung i Kristinehamn (en lista över allt som görs på ungdomsområdet inom kommunen). Uppföljningen sker via ett Barn- och ungdomsbokslut där alla förvaltningar varje år redogör för vad de har gjort på ungdomsområdet och Ungdomsforum uttalar sig. De ungdomspolitiska huvudmålen är samma som regeringens. (Askerskär, 2009)

I Haparanda har man dels ett eget handlingsprogram från 2001 framarbetat av ungdomar, tjänstemän och politiker och dels ett gemensamt tillsammans med Torneå från 2008, framarbetat i samarbete mellan de båda kommunerna. Dessa överensstämmer i stort sätt. Uppföljning sker bl.a. via ett Ungdomsting varje år där alla ungdomar är inbjudna. Valter Pyyny säger att det blir rätt självklart att ha Ungdomsstyrelsens mål i grunden för att det är den typen av frågor som unga tar upp. (Pyyny, 2009) I Robertsfors har man inget ungdomspolitiskt handlingsprogram utan dessa frågor återfinns i Hållbar utvecklingsplanen för kommunen. Man har inga huvudmål i styrdokumentet. Ungdomsfullmäktige kommer dock arbeta med några sådana framtida mål så att de arbetas fram med ett "underifrånperspektiv". (Norén, 2009) I Kalmar har man medvetet valt att inte ha ett ungdomspolitiskt handlingsprogram och istället lagt ungdomsfrågorna i budgetmålen för att dessa frågor ska bli jämställda andra typer av frågor, såsom miljö. Det övergripande ungdomspolitiska målet är att ungdomar ska se en framtid i Kalmar, att unga ska trivas och vilja bo kvar. (Sundlin, 2009)

7.2 Forum för inflytande

Utifrån intervjuerna har det visat sig att det finns en rad olika former för inflytande som kommunerna använder sig av. Tre av de fyra kommunerna har en form av ungdomsråd som träffas regelbundet. Det skiljer sig dock exempelvis avseende vilka åldrar som får vara med. I Kristinehamn finns ett Ungdomsforum där styrelsen är i åldrarna 15-25. Forumet har även en hemsida där man kan diskutera olika frågor och lämna förslag. Det Lokala Tillväxtprogrammet, där frågor om hur Kristinehamn ska bli en bättre kommun behandlas, arbetas årligen fram av Ungdomsforum och ungdomar från skolorna. Man har också Ungdomsvecka en gång om året med bl.a. möten där ungdomar och politiker kan träffas. (Askerskär, 2009) I Haparanda finns ett Ungdomsråd för åldrarna 15-19 år. Egentligen är rådet för unga ända upp till 26 år men de över 19-20 är inte särskilt aktiva. Vidare finns en Ungdomspolitisk arbetsgrupp som arbetar med frågor som direkt rör det ungdomspolitiska handlingsprogrammet. Medlemmarna är ungdomar och Ungdomsrådets medlemmar och de träffas kontinuerligt. Ett Ungdomsting sker varje år. Nämnas bör också Ungdomens hus där Valter Pyyny har sitt kontor eftersom han därigenom får direktkontakt med ungdomarna. (Pyyny, 2009)

Kalmar kommun saknar någon form av ungdomsråd sedan några år tillbaka, dock finns planer på att dra igång något liknande. En gång om året anordnas ett

Ungdomsforum med aktiva elever från högstadiet och gymnasiet, i höstas var temat fritidsfrågor. Förarbetet består av att tjänstemän är på skolorna och tar reda på vilka frågor som berör. Om det är någon speciell fråga där kommunen vill ha ungas åsikter, eller som unga själva tar upp, ordnas fokusgrupper. Paneler förekommer också. (Sundlin, 2009) I Robertsfors finns ett Ungdomsfullmäktige som är till för ungdomar från 13 år. Man får vara med tills det halvår då man fyller 18 år. För de äldre ungdomarna finns KUF, Kommunens Ungdomsforum, som är rådgivande utskott till Ungdomsfullmäktige. KUF kan driva egna frågor och skickar då medborgarförslag. Råden på fritidsgårdarna fungerar väl och är rådgivande grupperingar. Michael Norén jobbar nära ungdomarna på ungdomshuset The Globe och kan därför ta in deras åsikter snabbt. (Norén, 2009)

7. 3 Sektorsövergripande arbete

Utifrån intervjuerna och det övriga materialet tycker jag att vikten av det sektorsövergripande arbetet för frågorna om inflytande och välfärd har framträtt tydligare.

Kristinehamn har ett långt utvecklat sektorsövergripande arbete. Det samordnande ansvaret ligger på kommunstyrelsen. Det finns en Barn- och ungdomspolitisk tvärgrupp som ska föra samman olika förvaltningar utifrån ett barn- och ungdomsperspektiv. De sammanträder ungefär fem gånger per år med representanter för respektive förvaltning. Det finns också särskilda ungdomshandläggare inom en rad områden, vilka sitter i samma byggnad och representeras av socialsekreterare, fältassistenter, coacher från Arbetsmarknadsenheten och Åsa Askerskär. Även på Arbetsförmedlingen finns särskilda ungdomshandläggare. En gång i veckan träffas AMS- handläggare, coacherna, socialtjänsten, Åsa Askerskär, personal från IV programmet m.fl. för att diskutera ungas försörjning och eventuella hinder till denna. (Askerskär, 2009)

Det ungdomspolitiska arbetet i Haparanda ligger under Barn- och ungdomsnämnden som ansvarar för skola, fritid och kultur. Man har ett bra samarbete mellan de områdena. Skola och socialtjänsten har en egen arbetsgrupp som jobbar med förebyggande arbete. Det finns olika samarbetsgrupper där ungdomsperspektivet är centralt, t.ex. ett Hälsoråd där alla förvaltningar på kommunen finns med samt försäkringskassa, arbetsförmedlingen och landstinget. Det finns även en Infogrupp där tullen, polisen, skolan, socialtjänsten och kriminalvården samverkar. (Pyyny, 2009)

I Kalmar ansvarar kommunledningen för det övergripande ansvaret. Men alla nämnder ska jobba utifrån de ungdomspolitiska budgetmålen inom sitt eget område. På varje förvaltning ska det finnas en person med det övergripande ansvaret för ungdomspolitik som har kontakt med Sophia Sundlin. Hon ingår också i en Folkhälsogrupp med representanter från folkhälsa, drogprevention, inflytande, internationella ungdomsfrågor m.m. Detta är en beredningsgrupp till en styr- och ledningsgrupp där politiker och förvaltningscheferna ingår. Genom den gruppen sköts också kontakten med förvaltningar och politiker. (Sundlin, 2009)

Den politiska nämnd som främst jobbar med ungdomspolitik i Robertsfors är kommunstyrelsen. Det sektorsöverskridande arbetet består bl.a. i en grupp där Michael Norén ingår tillsammans med representanter från Barn- och ungdomsförvaltningen, socialtjänsten och polisen. Frågorna som berörs gäller ungas hälsa i en vid bemärkelse, psykiska hälsa, kriminalitet och livsvillkor på flera plan. Drogförebyggande arbetet drivs tillsammans med Länsstyrelsen. (Norén, 2009)

8. Diskussion och analys

8. 1 Inflytandeforum och grad av inflytande

I presentationen ovan framkommer att det i kommunerna finns en rad olika former för att försöka öka ungas inflytande. Utifrån resonemangen i teoriavsnittet diskuterar jag dessa former och titta närmare på olika delar som har med bl.a. reellt inflytande att göra.

8. 1. 1 De inympade deltagarformerna

Som nämnts i teoridelen utifrån Tom Nilssons studie är många av de ”nya” deltagarformerna klassificerade som inympade deltagarformer eftersom de ses som ett komplement till det traditionella deltagandet inom de etablerade institutionerna. De två huvudsyftena som Nilsson identifierar med de inympade formerna är dels att medborgares (i det här fallet ungas) åsikter ska komma beslutsfattarna till del och dels att de ska ha möjlighet att påverka. Dessa två syften är det som genomsyrar synen på det ungdomspolitiska arbetet i kommunerna. ”Att göra ungas röst hörd” och att de unga ”ska vara med och påverka” hur kommunen utvecklas återkommer gång på gång från intervjupersonerna men i lite olika ordalag.

De två syftena, att politiker och tjänstemän ska ta del av ungas åsikter och att de unga ska kunna påverka, hänger naturligtvis samman. Ett första steg mot att få inflytande är att politiker/tjänstemän vet vad unga vill. Men arbetet blir samtidigt lite olika beroende på vilket syfte man understryker. Så länge kommunerna bara ser till det första syftet och inte arbetar vidare utifrån den information de har, blir det reella inflytande knappast verkligt.

Två av de studerade kommunerna använder sig av enkätssystemet Lokal Uppföljning av ungdomspolitiken LUPP (organiseras av Ungdomsstyrelsen och kräver ett politiskt beslut i fullmäktige) för att få reda på vad ungdomarna i kommunen tycker och tänker på olika områden. Detta verktyg är ju främst för att politiker och tjänstemän ska få insyn i hur unga upplever sin situation och vilka områden som de unga prioriterar. I Kalmar använder man resultaten för att göra prioriteringar i det ungdomspolitiska arbetet och Sophia Sundlin presenterar även materialet för gymnasieelever för att de ska få ”återkoppling”. (Sundlin, 2009) Denna typ av åtgärder är helt beroende av hur kommunen använder resultaten. Om kommunerna tar sig an de problemområden som kommer upp i enkätsvaren, vilket jag tycker att de gör, så finns där ett inflytande från ungdomarna, om än väldigt indirekt.

Det verkar vara lite olika i olika typer av forum huruvida det direkta syftet är att unga ska kunna påverka eller om det mer är till för att konsultera ungdomarna, då kommunen sen inte behöver gå på ungdomarnas linje. I vissa inflytandeforum eller former för inflytande som tas upp i intervjuerna är syftet och ambitionen att unga ska ha möjlighet att påverka på ett mer direkt sätt. Det är t.ex. Ungdomsråden, Ungdomsting, paneler m.m. Jag ska diskutera dessa former ytterligare för att se på frågan om inflytande.

8. 1. 2 Formellt, informellt och reellt inflytande

Enligt Nilsson är det reella inflytandet mycket litet hos de inympade deltagarformerna och deltagarna får acceptera sin ”passiva rådgivande roll” om de ska delta. För att diskutera det reella inflytandet är det av värde att först se till huruvida det inflytande som finns är informellt eller formellt till sin karaktär. En av mina intervjufrågor rörde inflytandeforumens formella makt att utöva inflytande. I de tre kommunerna där det finns någon form av Ungdomsråd

anges rådens befogenhet att tillsammans med ansvarig tjänsteman bestämma över sina pengar som en konkret formell makt (i Kalmar finns också en pott pengar men den söker enskilda ungdomar ifrån för olika projekt eller liknande som ska komma andra unga till del).

Den formella regleringen av forumens möjlighet att utöva inflytande är, i alla fall utifrån de flesta kommunernas åsikter, inte alltid något att eftersträva. Åsa Askerskär säger att Kristinehamns kommun medvetet valt att inte ha något reglemente för Ungdomsforumets befogenheter. Man har beslutat att formerna för forumet ska vara ”löst och ledigt” och ”så informellt och byråkratiskt som möjligt”. Argumentet mot ett reglemente var att Ungdomsforumet då skulle bli ansvarig inför exempelvis kommunrevisionen. Ett annat argument var att arbetet måste genomföras ”på ungdomars sätt” för att de ska bli attraherade av politiken. Ungdomarnas informella makt i kommunen är dock mycket stor menar Åsa Askerskär. (Askerskär, 2009)

Också i de andra kommunerna upplever jag det som att det är mycket informellt arbete och att man har ett okomplicerat förhållande till det. I Haparanda är Ungdomsrådet rådgivande och ledamöterna har informella direkta kanaler till politikerna. Valter Pyyny säger att ledamöterna kan vara med på nämndmöten och kommunfullmäktigemöten och lyfta frågor och att de har direkt väg till kommunalrådet. Han menar att ”det är raka spåret hela tiden” och att ”de formella kanalerna är väldigt informella”. (Pyyny, 2009) I Robertsfors är Ungdomsfullmäktige ”en informell gruppering under kommunfullmäktige” som är rådgivande. (Norén, 2009)

Generellt sett i alla de fyra kommunerna verkar det finnas flera informella kanalerna för unga att använda för att få gehör för sin sak, förutom de mer konkreta kanalerna såsom Ungdomsråden. I Kalmar finns både fokusgrupper och paneler, t.ex. om det är ett område som ska göras om och man vill ha de berörda ungdomarnas åsikter. Dessa kan vara rådgivande men ofta är de till för att kommunen ska få veta vad unga tycker. (Sundlin, 2009)

En formell väg som går att använda i flera kommuner är att lämna ett medborgarförslag. Men det är till för alla kommunens medborgare och inte enbart för ungdomar. I Kalmar och Robertsfors har ungdomar använt sig av medborgarförslag för att föra fram en fråga på den politiska dagordningen.

Det kan vara lite svårt att reda ut vad en viss etikett, exempelvis ”rådgivande” betyder i praktiken och de informella kanalernas betydelse för ungdomars inflytande, om de är lika viktiga, eller kanske viktigare, än de mer formella. Frågan är vad inflytandekanalerna ger unga för reellt inflytande och om det måste vara reglerat och formellt för att ge inflytande. Det är också lite invecklat att reda ut vad som är vad. Ungdomars involvering i politiken sker ”med automatik när det kommer upp en ny fråga” som Valter Pyyny uttrycker det. (Pyyny, 2009)

Det verkar i alla fall som att något hänt de senaste åren sedan kommunerna började arbeta mer med ungdomsfrågor. I alla kommunerna sker kontakten mellan unga och politiker från båda håll. Valter Pyyny säger att förr var det ungdomarna som fick boka tid långt i förväg för att komma i kontakt med ett kommunalråd eller liknande men att det nu nästan är tvärtom, det är politikerna som hör av sig till Ungdomsrådet och vill veta vad de tycker i olika frågor. (Pyyny, 2009) I Robertsfors blir Ungdomsfullmäktige inbjudet till Barn- och utbildningsnämndens möten (ungdomspolitiska arbetet ligger under denna nämnd) med jämna mellanrum och det är enligt Michael Norén numera ”oerhört populärt” bland politiker att möta unga på den arenan. (Norén, 2009)

8. 1. 3 Institutionaliseringsdimensionen

Enligt Nilssons institutionaliseringsdimension är som sagt de inympade formerna nära kopplade till de etablerade institutionerna, den externa institutionaliseringen. I teoriavsnittet

framgår att denna position i fallet med medborgarråd kan göra råden till "gisslan". Paradoxen består i att medan råden kan få resurser i form av pengar och legitimitet måste de samtidigt acceptera de traditionella institutionernas spelregler, vilket kan vara begränsande och hämmande.

Att de olika ungdomsråden i Robertsfors, Kristinehamn och Haparanda får resurser p.g.a. att de tillhör kommunens verksamhet är ganska uppenbart och en av förutsättningarna för att de ska ha möjlighet att utöva visst inflytande. Som nämnts har alla råden t.ex. en pott pengar att besluta över. Pengar, som i fallet med Robertsfors, bl.a. går till att medlemmarna ska kunna åka på nationella ungdomspolitiska möten och bilda nätverk på det sättet. Kristinehamns Ungdomsforum har egna lokaler med datorer och telefon. T.ex. kan antagligen deras hemsida som skötas därifrån. Samtidigt är det självklart att det är på kommunens arena och utifrån deras premisser och att det kanske inte går att driva vilka frågor som helst.

Enligt Nilsson är medborgarråden tänkta att vara en "institutionaliserad dialog" som ska skapa kontaktytor mellan en grupp medborgare och politiker och tjänstemän. Nilsson hävdar också i sin modell utifrån den andra dimensionen, konfliktdimension, att politik alltid är konfliktlösning. I deliberativa och deltagardemokratiska demokratiformer måste man enligt honom därför se till de maktförhållanden som finns mellan "de befintliga maktstrukturerna" och de 'nya' deltagarna. Nilsson menar att rådets bakbundenhet speciellt gäller om deltagarna inte har några "maktresurser". Brist på resurser kan exempelvis vara att inte ha någon organisation att falla tillbaka på. Eftersom ungdomsforumen ska vara partipolitiskt oberoende finns det ingen politisk ungdomsorganisation eller liknande som står bakom dem. Däremot kan man tänka sig att det relativt nystartade samarbetet Sveriges Ungdomsråd, som är en sammanslutning mellan Ungdomsråden i landet, kan hjälpa till att ge mer tyngd åt varje enskilt råd. Även när råden samarbetar på 'andra banor' kan det möjligen ge samma effekt. Michael Norén säger att de många europeiska samarbeten som Robertsfors Ungdomsfullmäktige ägnar sig åt kommer att "lyfta deras status" i kommunen. Detta kan antagligen ge större inflytande och legitimitet på hemmaplan. (Norén, 2009)

En annan resurs handlar om möjlighet att uttrycka sig på 'rätt' sätt utifrån det språk som används av politiker etc. Detta kan kommunerna självklart uppmärksamma och jobba vidare med. Michael Norén beskriver det som en generationsfråga där ungdomarnas språk möter politiker/tjänstemannaspråk, vilket kan bli till nackdel för ungdomarna. När ungdomarna i Robertsfors t.ex. skriver medborgarförslag hjälper Norén till under den processen och ger tips och idéer för att politikerna och de unga ska förstå varandra. (ibid.)

Hur ser det då ut med ungdomarnas reella inflytande i kommunerna? I teoriavsnittet presenteras kortfattat Patemans rätt hårddragna klassificering av deltagande som kopplas till graden av inflytande. Hon delar in det i pseudodeltagande, partiellt deltagande och fullt deltagande (se teoriavsnittet). Det viktiga är också huruvida deltagarna själva kan föra upp frågor på dagordningen, enligt Pateman.

Det partiella deltagandet motsvarar i mångt och mycket de inympade deltagarformerna och kan sägas representera många av de forum för inflytande som finns i de fyra kommunerna, d.v.s. deltagarna har ett visst inflytande trots att de har begränsade "maktresurser".

Det står klart att det generellt sett är okomplicerat för ungdomarna att få kontakt med beslutsfattarna. I råden driver ungdomarna egna frågor som de sedan presenterar för politikerna, ibland via samordningspersonen. Det är ofta enkelt för medlemmarna i råden att vara med på det nämndmöte eller fullmäktigemöte som har hand om det område som den aktuella frågan/förslaget berör. I Kalmar kan unga kontakta Sophia Sundlin och hon bjuder in de personer från den nämnd eller förvaltning som håller i det arbetet till ett möte med

ungdomarna som sedan följs upp. Samordningspersonens uppgift är många gånger att sammanföra ungdomar med de ansvariga politikerna/tjänstemännen. (Sundlin, 2009)

Ett annat sätt till inflytande är när ungdomarna/råden är med och arbetar fram både övergripande och mer konkreta mål som ska uppnås inom det ungdomspolitiska området. I Kristinehamn arbetas Lokalt Tillväxtprogram årligen fram med hjälp av både ungdomarna i rådet och andra ungdomar. (Askersär, 2009) I Haparanda finns en Ungdomspolitisk arbetsgrupp som jobbar kontinuerligt med frågor som specifikt rör kommunens handlingsprogram. (Pyyny, 2009)

Det finns flera olika sätt i de olika kommunerna att lägga ett förslag eller föra upp en fråga på dagordningen, förutom genom Ungdomsrådets kontakter. I Kristinehamn har Ungdomsforum en hemsida där man kan lägga förslag, vilket är väldigt enkelt och lättillgängligt sätt för unga. (Askersär, 2009) I Kalmar går det att få upp en fråga på dagordningen dels genom medborgarförslag och dels genom fokusgrupper eller Ungdomsting där ”mer konkreta förslag” också tas emot. (Sundlin, 2009) Min presentation har visat att det finns flera olika former för inflytande som fungerar i kommunerna och att dessa också torde ge ett reellt inflytande, men genom en ofta mer informell kanal.

8. 2 Välfärdsfrågor kopplat till inflytande

8. 2. 1 Dialog och välfärd

Som framgår i teoridelen har Magnus Dahlstedt en kritisk ansats till kommunala demokratiförsök i form av dialog och samtal mellan medborgare och beslutsfattare och/eller tjänstemän. Kontentan av hans resonemang är att fokus på frågor om kommunikation och dialog kan avleda fokus från det som egentligen är centralt, d.v.s. människors möjlighet att påverka sina livsvillkor och ojämnt fördelade ekonomiska resurser. Han går så långt som att säga att hela konceptet med dialog har fått sitt genomslag just ”på grund av att det i själva verket inte kräver några större fördelningspolitiska eftergifter”.

Dahlstedts argument skulle kunna användas om kommuner som arbetar med något inflytandeforum av den typen som finns i de fyra studerade kommunerna, men som också anser sig ”vara nöjda” med att enbart ha dessa forum och inte gå vidare med de synpunkter som förs fram. Mina intervjupersoner ser dock kommunens arbete som en början på något som de vill och tänker fortsätta att arbeta med. Inom en del områden som har med ungas välfärd att göra sägs det t.ex. att ”den biten måste vi jobba mer med” och att ett visst område måste prioriteras för att ”det området arbetar kommunen väldigt dåligt med”. Också på inflytandesidan vill kommunerna utifrån mina intervjuer göra mer eller gå längre. En intervjuperson kommenterar att man jobbar för att kommunens Ungdomsråd ska bli ”en reell remissinstans” och kring ett bredare antal frågor.

Det står också klart att när kommunerna får ta del av vad ungdomarna tycker och tänker på det ena eller andra sättet så använder de sig också utav den informationen i det fortsatta arbetet. I t.ex. Kalmar ligger det till grund för åtgärder gällande exempelvis unga tjejjers psykiska hälsa.

8. 2. 2 Åtgärder för ungas välfärd och ungas involvering i dessa frågor

Att kommunerna jobbar med välfärdsfrågor för unga är viktigt i sig, men det är också intressant att utifrån inflytandeforumen få en förståelse för hur mycket av detta arbete som ungdomarna har drivit och tagit initiativ till och om ungas inflytande kan ge större utrymme för att driva de mer resurskrävande välfärdsfrågorna. Det torde vara så att om ungdomarna har inflytande så kommer de vilja ha inflytande över välfärdsfrågor också. Såsom det står i Ungdomsstyrelsens rapport ”det är ju välfärd man vill ha inflytande över”. Men samtidigt beror det naturligtvis på vad ungdomarna själva driver för frågor i exempelvis råden.

Magnus Dahlstedt frågar sig även vad inflytandeforumen egentligen har för syfte och om det verkligen är så att de finns till för att deltagarna ska få större möjlighet till inflytande över frågor som har större tyngd, frågor som rör deras egna livsvillkor. Visst kan man tänka sig att det är de ’mindre’ välfärdsfrågorna som kommunerna börjar först med, de som kanske kräver mindre ekonomiska resurser och att man väntar lite längre med frågor av mer omfattande karaktär som t.ex. åtgärder för arbetslösheten. Men det kan också ha att göra med att man är mer ovan att arbeta med på de senare områdena. Inom området fritid och kultur finns det väldigt många exempel från alla kommunerna på hur ungdomarna har kommit upp med ett förslag, fått gehör för det och att det sedan har genomförts. Exempelvis en skatepark och ett Ungdomens hus har byggts, vilket naturligtvis kan ha varit nog så ekonomiskt resurskrävande.

Som framgår i teoriavsnittet utifrån Lundquist teorier, har en materiell grundtrygghet i form av ”bostad och säkert arbete” i allra högsta grad påverkan på om medborgare till fullo kan ta del av ”den formella jämlikheten i det politiska systemet”. För de unga som behöver en försörjning är möjlighet till arbete en mycket central fråga. Med tanke på att nästan var fjärde ungdom i åldern 16-24 i Sverige som helhet är arbetslös i början av 2009 (www.scb.se), borde just ungas arbetslöshet vara ett problem som också rör många av ungdomarna i de berörda kommunerna. Detta ger ju dessutom en rad negativa konsekvenser som tas upp i avsnittet om ungas välfärd och är därmed ett problem som kommunerna kanske skulle satsa lite mer på i ljuset av att deras ansvar har ökat på det området. I Kristinehamns kommun har man som sagt både ungdomshandläggare på AFS och coacher på Arbetsmarknadsenheten och även samordningsgrupp som träffas kontinuerligt, inriktad på bl.a. ungas försörjningsmöjlighet. Det är dock inte Ungdomsforumet som har varit med och drivit fram detta arbete eftersom hela konceptet redan fanns innan Ungdomsforum startade.

Välfärdarbetet verkar annars inte oväntat ha att göra med vilka frågor ungdomarna själva har drivit eller påtalat samt vilka åldrar som är aktiva i exempelvis Ungdomsråden, där frågorna och förslagen ofta tas upp. I Haparanda är de äldsta aktiva i Ungdomsrådet runt 18-19 år vilket enligt Pyyny har gjort att det varit svårt för dem att arbeta med arbetsmarknadsfrågor eftersom de inte riktigt är berörda av de frågorna ännu. Dock har Ungdomsrådet ändå varit med och fört fram frågan i det Lokala tillväxtprogrammet för kommunen. (Pyyny, 2009) En annan orsak till att inte vissa frågor drivits kan vara att medlemmar i Ungdomsråden byts ut ofta och att det tar ett tag för dem att komma in arbetet. Den bilden får jag av Michael Norén gällande Robertsfors. Han säger att frågor om arbetsmarknad inte har kommit upp särskilt mycket i Ungdomsfullmäktige men att det säkerligen kommer drivas mer när medlemmarna som har suttit ett tag kommer till nästa ”fas” och när de själva berörs mer. Medlemmarna i Ungdomsfullmäktige mognar också ”i vetskapen om vad man kan vara med och tycka till om” menar Norén. ”Frågornas dignitet” blir annorlunda när ungdomarna har suttit med ett tag i forumet. (Norén, 2009)

I Kristinehamn och Haparanda har frågan om ungdomsbostäder varit på tapeten på ena eller andra sättet på ungdomarnas initiativ. I Haparanda var det en central fråga i det

Ungdomspolitiska handlingsprogrammet, vilket sedan gav resultat i att det byggdes en del ungdomsbostäder bl.a. på ett övre våningsplan i samma byggnad som Ungdomens hus.

8. 2. 3 De äldre ungdomarna ”unga vuxna”

Det är lite olika i kommunerna vilka åldersgrupper som man vänder sig främst till i sitt ungdomspolitiska arbete och vilka som inkluderas i t.ex. råden. I Haparanda ändrade Ungdomsrådet sitt åldersintervall efter Ungdomsstyrelsens definition av ungdomar, vilket innebär att man kan vara med upp till 26 år. De över 19-20 år är dock något ”svår fångade” enligt Pyyny. (Pyyny, 2009) I Robertsfors är Ungdomsrådet som sagt till för de yngre medan KUF är till för de över 18 år och är ett rådgivande utskott till Ungdomsrådet. (Norén, 2009)

Som nämndes ovan säger Pyyny att det har varit svårt för Ungdomsfullmäktige i Haparanda att driva frågor om arbetsmarknad. Eftersom de äldre av ena eller andra anledningen inte är så närvarande i forumen kan det leda till att frågor som rör exempelvis bostäder och arbetsmarknad inte kommer upp på samma sätt. Pyyny säger också att man i kommunen säkert kan åstadkomma mer för den här åldersgruppen. (Pyyny, 2009) I Kalmar tänker man satsa mer på de äldre ungdomarna. Sophia Sundlin säger att 19-25 åringar är en grupp ”som vi inte vet så mycket om”. Därför ska LUPP enkäten i år också göras för ålderskategorin 19-25 åringar så att kommunen ser vilka prioriteringar som kan göras. (Sundlin, 2009)

8. 2. 4 Det sektorsövergripande arbetet och de olika kommunernas förutsättningar

I intervjuerna blir det tydligt att det sektorsövergripande arbetet är *en* del som har betydelse för hur välfärdsfrågorna behandlas. Ungdomsstyrelsen poängterar också vikten av det sektorsövergripande arbetet för att få en framgångsrik ungdomspolitik.

Som framgår i intervjupresentationen jobbar man på många olika sätt sektorsövergripande i kommunerna. Ungdomars hälsa kanske inte är den vanligaste frågan som unga själva driver. Bilden jag får av kommunernas arbete med ungdomars hälsa och drogförebyggande arbete är att detta arbete är väl utvecklat sektorsöverskridande. Alla kommunerna har någon slags samverkan mellan olika offentliga instanser för att jobba med de frågorna.

Jag har fått intrycket av att antal kommuninvånare och kommunens storlek spelar in gällande det sektorsövergripande arbetet, vilket förefaller naturligt. I Kalmar, som är den enda större kommunen, verkar det sektorsövergripande arbetet mindre koordinerat genom ungdomssamordnaren. I Kristinehamn sitter som sagt de som jobbar med ungdomspolitik vägg i vägg och har möten regelbundet och man har långtgående samarbete med Arbetsförmedlingen. Kanske har detta också att göra med att kommunen är tillräckligt stor för att kunna sätta av ett antal särskilda ungdomshandläggare men tillräckligt liten för att bara ha ett visst antal personer som jobbar med ungdomsfrågorna och som därför kan ha överblick över sitt eget område och träffa varandra kontinuerligt. Åsa Askerskär tror själv att det fungerar så bra delvis för att det är en relativt liten kommun för att det är lättare att bli insatt och det är samma tjänstemän som återkommer på mötena. (Askerskär, 2009) När det var Ungdomsting i Kalmar hade man inte möjlighet att bjuda in alla ungdomar till att medverka eftersom de är så pass många. I Haparanda och Robertsfors jobbar ungdomssamordnarna väldigt nära ungdomarna på respektive Ungdomens hus. Där kan man tala om en gemensam mötesplats i form av ungdomshuset, vilket möjligen också hade varit svårare i en större kommun.

9. Slutsatser

Först och främst tycker jag att teorins klassificering med de inympade formerna, och den vidare diskussion av inflytandeforumen utifrån den, är en bra utgångspunkt i diskussionen. Som nämnts är de inympade formerna ett *komplement* till de traditionella formerna av demokrati. Det är självklart att de inte kan erbjuda "fullt deltagande" såsom Pateman definierar det, där alla parter har lika stor beslutanderätt.

Min slutsats av de fyra kommunernas forum för inflytande för unga är att det i varje kommun finns flera olika vägar till att dels få beslutsfattare och tjänstemän medvetna och uppmärksamma på vad ungdomars åsikter på ett mer indirekt sätt och dels för unga själva att driva egna frågor, att ta upp frågor på dagordningen, att komma i direktkontakt med politiker och att få hjälp med att genomföra detta. Oftast är det inte reglerat formellt exakt hur man ska gå till väga utan kanalerna är mer informella. Enligt kommunerna verkar detta passa ungdomars sätt att arbeta. Många intervjupersoner säger att det inte ska vara formellt och byråkratiskt utan att ungdomarna själva attraheras mer när det inte är så uppstyrt och mer "raka rör". Det beskrivs ofta som okomplicerat att komma i kontakt med de som ansvarar för de frågor som ungdomar vill ta upp. På ett sätt har t.ex. råden den "passivt rådgivande" roll som Nilsson skriver om men på ett annat sätt verkar de, som ett väl fungerande inflytandeforum, kunna vara mer aktiva. Exempelvis kan de ta upp frågor på dagordningen, vilket enligt Pateman är en väldigt viktig del av graderingen av inflytande och påverkan.

De maktresurser som medlemmar i råden ofta saknar enligt institutionaliseringsdimensionen, och som kan göra det reella inflytandet mycket begränsat, kommer såklart alltid ge olika utgångspunkter för ungdomar och beslutsfattare men de kan till viss del utjämnas genom det arbete som redan försiggår i kommunerna. T.ex. kan detta ske genom att råden organiserar sig tillsammans i Sveriges Ungdomsråd och att de internationella utbytena mellan unga ökar så att de får större kontaktnät och en genensam organisation som kan ge större tyngd. Också samordningspersonens roll är viktig då den personen kan bidra med att vara en länk mellan unga och politiker, t.ex. i processen med att skriva ett medborgarförslag så att ungdomar och politiker "förstår varandra" och talar samma språk.

Utifrån min diskussion om inflytandeforumen i kommunerna och det inflytande som ungdomarna har utövat inom en rad frågor drar jag slutsatsen att ungdomar i de studerade kommunerna kan sägas ha reellt inflytande. Det är visserligen svårt att utifrån mitt rätt begränsade material säga om det som gjorts på välfärdsområdet kan kopplas till graden av inflytande som ungdomarna har i de olika forumen. Men det är uppenbart att ungdomarna har fått igenom en rad konkreta åtgärder som baseras på att de själva har tagit upp frågan eller lämnat ett förslag. T.ex. ungdomsbostäder, skatepark, dirt bike bana samt en rad 'mindre' frågor såsom att ändra på hur könsrollerna framställs i kommunens reklambroschyr. Ungdomar kan även genomföra en del projekt själva genom de pengar som finns att söka.

Att vissa frågor som i högsta grad berör ungdomar ändå inte kommer upp i någon större utsträckning kan ha att göra med vilka åldersgrupper som sitter i råden och att rådets medlemmar byts ut ganska ofta. Det tar ett tag för nya medlemmar att inse vilka frågor som de faktiskt kan påverka.

10. Sammanfattning

I inledningsavsnittet presenteras bakgrunden till valet av att studera fyra kommuners arbete med ungdomars inflytande och välfärd. Syftet med uppsatsen har varit att hjälpa av teorin studera de inflytandeformer som finns i kommunerna och huruvida de erbjuder de unga en möjlighet till reellt inflytande samt om unga utifrån det inflytandet kan påverka kommunens arbete med ungdomars välfärdsfrågor. Metoden har varit informantintervjuer med de tjänstemän som har det samordnande ansvaret. Detta utgör det främsta empiriska materialet. Frågor om ungas inflytande och välfärd samt kommunernas ansvarsområden presenteras i avsnittet Ungdomspolitik. I teoridelen redogörs för statsvetenskapliga teorier och resonemang från tre författare, vilka klassificerar inflytandeformerna och berör frågor om reellt inflytande och välfärd. Analysen tar upp olika delar av materialet utifrån teorierna. I slutsatserna framgår att ungdomarna har många vägar till att utöva inflytande i kommunerna, även om de ofta är informella. Eftersom ungas inflytande har lett till konkreta resultat, bl.a. inom välfärdsfrågor, är slutsatsen att inflytandeforumen också leder till reellt inflytande och en möjlighet att påverka för unga.

Referenslista

Tryckta källor och litteratur

Dahlstedt, Magnus (2003) "Den (o)jämlika dialogen", s.15-23, i *Demokrati – en generationsfråga? Antologi*, Stockholm: Svenska Kommunförbundet 2003.

En uthållig demokrati! – Demokratiutredningen (2000). SOU. Stockholm: Regeringskansliet.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Wängnerud, Lena (2003). *Metodpraktikan*. Stockholm: Nordstedts juridik.

Esping-Andersen, Gosta (1999). *Social foundations of postindustrial economies*. New York: Oxford University Press.

Hej Kommun! Del 1 – Om ungdomspolitik (2005) Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Hej Kommun! Del 4 - Att genomföra en effektiv sektorsövergripande ungdomspolitik. (2003) Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Hej Kommun! Del 5 – Att sätta upp mål för den kommunala ungdomspolitiken (2004) Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Häll, Lars (2004) "Ungdomars etablering: Generationsklyftan 1980-2003", rapport nr 108 i serien Levnadsförhållanden, SCB.

Höglund, Sten (2000) "Arbetsmarknaden", s.128-165, i Goldberg, Ted (red.) *Samhällsproblem*, Lund: Studentlitteratur.

Johansson, Mats (2002) "Ålder, inkomst och jämlikhet", s.210-233, i Malmberg, Bo & Sommestad, Lena (red.) *Befolkning och välfärd. Perspektiv på framtidens välfärdspolitik*. Stockholm: Institutet för Framtidsstudier.

Konsten att skriva och tala, (2007). Lund: Statsvetenskapliga institutionen, Lunds Universitet.

Lieberg, Mats (2000) *Youth housing and exclusion in Sweden*. Eskilstuna: Centrum för Välfärdsforskning, Mälardalens Högskola.

Lundquist, Lennart (2001) *Medborgardemokratin och eliterna*. Lund: Studentlitteratur.

Med unga i fokus – Regeringens 21 viktigaste satsningar för ungdomar, (2008) Stockholm: Regeringskansliet.

Montin, Stig (2002) *Moderna kommuner*. Malmö: Liber.

Nilsson, Maria (2008) *Ung och utanför – kartläggning av arbetet med unga i utanförskap i Kronobergs län 2007-2008*, Växjö: FoU i Södra Småland.

Nilsson, Tom (2005) *Till vilken nytta? Om det lokala politiska deltagandets karaktär, komplexitet och konsekvenser*. Lund: Department of Political Science, Lund University.

Sohlberg, Peter & Leiulfstrud, Håkon (2000) Social ojämlikhet sociala klasser och strukturperspektiv, s.21-84, i Goldberg, Ted (red.) *Samhällsproblem*, Lund: Studentlitteratur.

Sörbom, Adrienne (2003) *Den goda viljan – En studie av ungdomspolitik i nio kommuner*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Ung idag 2007 – En beskrivning av ungdomars villkor (2007) Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Internetkällor

www.regeringen.se/ung, Integrations- och jämställdhetsdepartementet (2009), *Ungdomspolitik*, 2009-04-25

<http://www.ungdomsstyrelsen.se/kat/0,2070,1304,00.html>, Ungdomsstyrelsen (2009), *Regeringsuppdrag*, 2009-03-25

www.skl.se/bunt.asp?C=7337, Sveriges Kommuner och Landsting, *Verksamheter i en kommun*, 2009-04-17

http://www.scb.se/Grupp/valfard/BE0801_2005K04_TI_04_A05ST0504.pdf, Häll (2004), *Sämre situation för unga*, 2009-04-17

http://www.scb.se/Pages/PressRelease____262688.aspx, Stoller & Lindquist (2009), *SCB:s Arbetskraftsundersökning (AKU) 15-74 år*, 2009-05-21

Muntliga källor - Intervjuer

Intervju med Åsa Askerskär, ungdomssamordnare i Kristinehamns kommun, 2009-04-23

Intervju med Michael Norén, ungdomssamordnare i Robertsfors kommun, 2009-04-23

Intervju med Valter Pyyny, ungdomssamordnare i Haparanda kommun, 2009-04-28

Intervju med Sophia Sundlin, ungdomsombud i Kalmar kommun, 2009-05-05